

The Quarterly Journal of Approach to
Philosophy in Schools and Organizations

Year 3, Number 2, Summer 2024, Pages 60 to 70

Original Article

<http://www.esbam.ir>

فصلنامه رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها

سال سوم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳

نوع مقاله: پژوهشی

ISSN: 2980-891X

Investigating the components and aesthetic manifestations of Ashura culture and its role in the aesthetic art and artistic education of secondary school girls in Bushehr city

Fatmeh Mirzaei Azandriani: MA of Curriculum Planning, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran.

Mohammad Kargar*: Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran (corresponding author).

Abstract

Introduction: The present research was conducted with the aim of investigating the components and aesthetic manifestations of Ashura culture and its role in the aesthetic art and artistic education of secondary school girls in Bushehr city. The method of this research was a descriptive survey.

Method: The statistical population of the present study included 3508 girls of the second secondary level of Bushehr city, who were selected through the cluster sampling method and according to Cochran's sample size formula, 346 people were selected. The tool of data collection in this research was questionnaires made by the researcher on the aesthetic components of Ashura's generative culture, aesthetic art and artistic education. The obtained data were analyzed using regression analysis.

Findings: The findings showed that each of the aesthetic components of the Ashura movement, i.e. self-sacrifice, freedom, love, kindness, contentment, loyalty, masculinity, patience, and politeness are the best predictors of the dependent variable, i.e. Aesthetic art and artistic education of girls are considered.

Conclusion: The overall conclusion of the research showed that by strengthening the aesthetic components and effects of Ashura's generative culture, it is possible to improve the art of aesthetics and artistic education of girls in schools.

Keywords: Aesthetic components of Ashura culture, aesthetic art, artistic education.

*Corresponding author: Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran.

Email: m.kargar60@yahoo.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.462516.1058](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.462516.1058)

Investigating the components and aesthetic manifestations of Ashura culture and its role in the aesthetic art and artistic education of secondary school girls in Bushehr city

Detailed Abstract

Introduction: The present research was conducted with the aim of investigating the components and aesthetic manifestations of Ashura culture and its role in the aesthetic art and artistic education of secondary school girls in Bushehr city. The method of this research was a descriptive survey.

Materials and methods: The statistical population of the present study included 3508 girls of the second secondary level of Bushehr city, who were selected through the cluster sampling method and according to Cochran's sample size formula, 346 people were selected. The tool of data collection in this research was questionnaires made by the researcher on the aesthetic components of Ashura's generative culture, aesthetic art and artistic education. The obtained data were analyzed using regression analysis.

Results and discussion: Examining and explaining the hypothesis of the research showed that a person with wisdom, knowledge and love like Imam Hussain (AS) manifests his beauty in any situation, even if others want to distort or destroy their beauty. The saga of Ashura can be interpreted as a confrontation between man and the devil, people whose actions stemmed from the strength of their faith and worldview, and the martyrdom of captivity, which was the definitive result, brought nothing but sweetness, beauty, and the passionate manifestations of love and mysticism. . On the other hand, aesthetic art includes beautiful and attractive elements and themes such as sincerity, insight, courage, rationality, love, sacrifice, anti-oppression, reformism and benevolence in the movement of Imam Hossein (AS), making it the greatest artistic event in history. It is that the true and original art, which was manifested in the Ashura saga in the form of behavior and characteristics arising from pure rationality and pure love, should be recognized in its ability to create a spiritual transformation in the minds and psyches of people and to direct their thoughts in the right direction and also to inspire People and freeing them from the abyss of laziness, laziness, and brevity were sought, and that any work of art that lacks the mentioned things is either not really a work of art or is not a work of art worthy of attention. On the one hand, the role of beauty in the immortality of Ashura is obvious, and it is understood that the bloody event of Ashura owes its immortality to the presentation of its most beautiful form by the martyrs and his companions. The presence of beautiful and attractive elements and themes such as sincerity, insight, courage, rationality, love, sacrifice, anti-tyranny, reformism and benevolence in the movement of Imam Hussein (AS) turned it into the greatest artistic event in history. The true and original art, which was manifested in the Ashura saga in the form of behavior and characteristics arising from pure rationality and pure love, should be recognized in its ability to

create spiritual transformation in the minds and psyches of people and to give the right direction to their thoughts and also to arouse people and It was sought to free them from the abyss of laxity and brevity and that any work of art that lacks the mentioned things or in fact the work of art is not worthy of attention. On the other hand, aesthetic learning means connecting thought and feeling. Thoughts and feelings are expressed through art. Art is important because it paves the way for deep thinking and deep understanding. Not all people can become great artists, but they can develop a sense of aesthetics and know the value of art. Teachers can improve aesthetics in students in different ways. All students should learn the language of art to give meaning to their lives. It is expected that students can transform human experiences into artistic expression. Use their own and others' artistic products in order to create meaning and establish a conscious understanding of arts. Along with cultivating the perception and sensitivity of art, aesthetic education cultivates certain personality traits, such as creativity, self-confidence, imagination, perseverance, and critical spirit. Fine arts enhance the learning process. The apparatuses that cultivate art include interwoven sensory, affective, cognitive, emotional, and motor abilities. In fact, these forces are the drivers of all learning. This does not mean that you cannot learn without art, because many learn without art, but with the help of art, learning can be meaningful and fruitful. In the discussion of the research proposals, it should be stated that the educational environment and the home and school environment have an effect on the education of children, he said: we must prepare the home environment for these days. If we ask our children for their opinion on where to install the inscription or the flag, we will teach them to respect these days. On the other hand, the event of Ashura is one of the ways that by carefully studying it and the excitement that every lover of Imam Hussain (A.S.) reaches during the Muharram days, one can reach the knowledge of loyalty and devotion, which is one of the main goals of the Ashura uprising.

The findings showed that each of the aesthetic components of the Ashura movement, i.e. self-sacrifice, freedom, love, kindness, contentment, loyalty, masculinity, patience, and politeness are the best predictors of the dependent variable, i.e. Aesthetic art and artistic education of girls are considered.

Conclusion: The overall conclusion of the research showed that by strengthening the aesthetic components and effects of Ashura's generative culture, it is possible to improve the art of aesthetics and artistic education of girls in schools.

Keywords: Aesthetic components of Ashura culture, aesthetic art, artistic education.

بررسی مولفه ها و جلوه ها زیبایی شناسانه فرهنگ زاینده ی عاشورا و نقش آن در هنر زیبایی شناسی و تربیت هنری دختران مقطع متوسطه دوم شهرستان بوشهر

فاطمه میرزایی ازندریانی: کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.
محمد کارگر*: استادیار و عضو هیئت علمی گروه فلسفه تعلیم و تربیت، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول).

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی مولفه ها و جلوه ها زیبایی شناسانه فرهنگ زاینده ی عاشورا و نقش آن در هنر زیبایی شناسی و تربیت هنری دختران مقطع متوسطه دوم شهرستان بوشهر انجام شده است. **روش کار:** روش این پژوهش، توصیفی از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ۳۵۰۸ نفر از دختران مقطع متوسطه دوم شهرستان بوشهر بود که از طریق روش نمونه گیری خوشه ای و با توجه به فرمول حجم نمونه کوکران تعداد ۳۴۶ نفر انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه های محقق ساخته مولفه ها زیبایی شناسانه فرهنگ زاینده ی عاشورا، هنر زیبایی شناسی و تربیت هنری بود. داده های بدست آمده با استفاده از تحلیل رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفتند. **نتایج:** هر یک از مؤلفه های زیبایی شناسانه نهضت زاینده ی عاشورا یعنی ایثار، حریت و آزادگی، محبت و مهربانی، رضا و رضایت مندی، وفا و دلدادگی، مرام و مردانگی، صبر و شکیبایی و ادب بهترین پیش بینی کننده متغیر وابسته یعنی هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری دختران محسوب می شوند. **نتیجه گیری:** نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد که با تقویت مولفه ها و جلوه ها زیبایی شناسانه فرهنگ زاینده ی عاشورا می توان به بهبود هنر زیبایی شناسی و تربیت هنری دختران در مدارس کمک فراوانی نمود.

واژگان کلیدی: مولفه های زیبایی شناسانه فرهنگ عاشورا، هنر زیبایی شناسی، تربیت هنری.

***نویسنده مسؤل:** استادیار و عضو هیئت علمی گروه فلسفه تعلیم و تربیت، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران (نویسنده

مسؤل).

Email: m.kargar60@yahoo.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.462516.1058](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.462516.1058)

مقدمه

انسان صاحب خرد و معرفت و عشق مانند امام حسین (ع)، در هر شرایطی زیبایی خود را متجلی می‌سازد، ولو اینکه دیگران بخواهند زیباآفرینی آنها را مخدوش نمایند و یا از بین ببرند. یکی از دستاوردهای نهضت امام حسین (ع) فرهنگ زیبایینی، زیباشناسی و تنها زیبای مطلق را پرستیدن است. که باید به جد مورد مطالعه و اندیشه ورزی قرار گیرد البته دشمنانی هم دارد، و هر چه دشمنان برای محو آنان تلاش کنند، بر زیبایی و تجلی این نهضت زیباآفرین در افکار و اندیشه‌ها و در بستر تاریخ، افزوده می‌شود. و فهرستی از زیباییهای عالم هستی در انسان کامل، تجلی دارد و انسان مظهر اسماء و صفات زیبای خداوند است. ایستادگی در برابر ظلم و ظالم و تلاش برای محو آن، از ویژگی‌های مهم فرهنگ اسلامی است که در فرهنگ عاشورا و حماسه قیام امام حسین (ع) به زیباترین شکل متجلی شد. حماسه عاشورا را می‌توان رویارویی انسان با شیطان تفسیر کرد، انسانهایی که اعمال آنها از قدرت ایمان و جهان بینی آنان نشات می‌گرفت و شهادت اسارت که نتیجه قطعی آن بود جز حلاوت، زیبایی و جلوه‌های شورانگیز عشق و عرفان چیز دیگری به همراه نداشت. اصحاب عاشورا با الهام از پیامبر (ص) و آیین مقدس او، هدف خویش را دفاع از ارزش‌ها و آرمان‌های اسلامی قرار داده بودند و هرگونه تحمل سختی‌ها و رنج‌ها را فرصتی برای پیوستن به محبوب می‌دانستند و در نتیجه مسائل عاطفی، عشق و علاقه به خانه و خانواده و دلبستگی به جهان برای آنان دارای چنان لذت معنوی بود که درد ناشی از آن نتوانست حتی احساس تسلیم در برابر دشمن را بر ایشان ایجاد کند، نمونه بارز آن را در شخصیت حضرت زینب (س) قهرمان حماسه کربلا می‌توان مشاهده کرد. او که در مکتب والای رسالت و امامت تربیت شده است، با اتکاء به ایمان و توکل به خدا، وظیفه خود را در قافله سالاری کاروان بازماندگان عاشورا بخوبی ایفا نمود و ضمن رهبری و نگهداری از کودکان و داغدیدگان، از هر فرصتی برای ابلاغ پیام عاشورا استفاده کرد (کیومرثی، ۱۳۹۷: ۱۶). از سویی هنر زیبایی‌شناسی^۱ شامل عناصر و درون‌مایه‌های زیبا و جذابی مانند اخلاص، بصیرت، شجاعت، عقلانیت، عشق، ایثار، ستم‌ستیزی، اصلاح‌طلبی و خیرخواهی در نهضت امام حسین (ع)، آن را به بزرگ‌ترین رویداد هنری تاریخ تبدیل ساخت و مگر نه آن است که هنر راستین و اصیل را که در حماسه عاشورا به صورت رفتار و ویژگی‌هایی برآمده از عقلانیت محض و عشق صرف تجلی نمود باید در قابلیت آن در ایجاد دگرگونی معنوی در ذهن و روان انسان‌ها و جهت‌دهی درست به اندیشه‌های آنان و نیز در برانگیختن آدمیان و رهاندن آنها از ورطه سستی و رخوت و کوتاهی جويا شد و اینکه هر اثر هنری که فاقد امور یاد شده باشد یا در حقیقت اثر هنری نیست یا اثر هنری درخور توجه نمی‌باشد. اساساً چگونه می‌توان نقاشی را «هنر» نامید؛ خط را «هنر» دانست؛ معماری را «هنر» نامید، اما نهضت سنجیده و عاشقانه‌ای که از دانش و خرد، مایه گرفت، و به زیبایی درخشید، و دل‌های زیبایی‌گرا و زیبایی‌شناس بی‌شماری را مجذوب و سرگشته خود نمود، و به رغم آن همه بدخواهی‌ها و دشمنی‌ها، جاودانه شد، «هنر» ندانست (نواب صفوی، ۱۳۹۳: ۶). از طرفی نقش زیبایی‌ها در جاودانگی عاشورا آشکار است و چنین فهمیده می‌شود که حادثه خونین عاشورا، جاودانگی خود را وامدار ارائه زیباترین شکل ممکن آن، از سوی سیدالشهدا و یاران اوست. شهید مطهری معتقد است؛ آن جا که زیبایی وجود پیدا می‌کند یک نیروی جاذبه‌ای هم هست. زیبایی جاذبه دارد. عشق و طلب نیز در یک موجود دیگر وجود دارد، حرکت و جنبش وجود دارد، یعنی خود زیبایی، موجب حرکت و جنبش است. حتی به عقیده فلاسفه الهی، تمام حرکت‌هایی که در این عالم هست، مولود عشق است. اگر امروزه، پس از گذشت هزار و اندی سال، همچنان حادثه عاشورا تازه است و حسین مرکز این عشق است و میلیون‌ها عاشق، سر بر آستان حسین می‌نهند و جان برای فدا شدن عرضه می‌دارند (مطهری، ۱۳۷۵: ۲۹).

از طرفی تربیت هنری^۱ تا حد زیادی تحت مولفه‌های زیبایی‌شناسانه فرهنگ زاینده عاشورا می‌باشد. رایمر تربیت هنری را رشد آگاهی و حساسیت نسبت به ویژگی‌های زیبایی‌شناسانه اشیا و پدیده‌ها تعریف می‌کند. در تربیت هنری، دانش آموزان با فرهنگ و هنر آشنا می‌شوند. آنها آثار هنری و تاریخی و نیز آداب و رسوم و سنت‌های پسندیده کشور خود را در قالب آشنایی با میراث فرهنگی و هنری کشورمان می‌شناسند. میراث فرهنگی متشکل از دو واژه میراث و فرهنگ است. همچنین به منظور تدریس مناسب تاریخ هنر توسط معلمان در دوره متوسطه، روش‌ها و فعالیت‌های یادگیری از جمله سازماندهی تصاویر ذهنی، تبیین اهداف هنری، فعالیت‌های کارگاهی استفاده می‌شوند (امینی، ۱۳۹۷: ۵۶). هاوس من^۲ تربیت هنری را ناظر به آموزش حواس مختلف، رشد تجارب حسی و لمسی، حساسیت و برخورد عمیق با جلوه‌های بصری هنری و نقادانه هنرمندانه می‌داند، در واقع از نظری وی «تربیت هنری شامل آموزش اساسی حواس و رشد آگاهی متعالی از تجارب بصری، آفرینش و فهم اشکال نمادین بصری در نقاشی، مجسمه‌سازی، هنرهای تزئینی و آموزش در زمینه کاربرد و اعمال قضاوت نقادانه تجارب بصری می‌باشد» (اکبری مالستانی، ۱۴۰۲: ۴۶). گارتسون^۳ میان مفهوم تربیت هنری و رشد توجه و حساسیت دانش آموزان نسبت به جلوه‌های زیبایی‌شناختی پدیده‌های مختلف ارتباط برقرار کرده و آن را فرآیندی ناظر بر افزایش و رشد تیزبینی و حساسیت فرد نسبت به زیبایی‌شناسی می‌داند. از نظر چاپ من^۴ امروزه با توجه به مقتضیات تمدن جدید، تربیت هنری و زیبایی‌شناسی، به عنهوان یکی از کارکردهای مهم نظام آموزشی مطرح می‌شود. بنابراین، بسیاری از صاحب‌نظران به جنبه‌ی تربیتی هنر معتقدند. به نظر آن‌ها هنر می‌تواند بهترین نمایش دهنده‌ی درون انسان‌ها باشد و نقش اساسی در رشد عاطفی و روانی او ایفا کند (عطائی دیزجی، ۱۴۰۱: ۱۹). همچنین با بررسی پژوهش‌ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که تاکنون پژوهشی جامع در مورد بررسی مولفه‌ها و جلوه‌ها زیبایی‌شناسانه فرهنگ زاینده‌ی عاشورا و نقش آن در هنر زیبایی‌شناسی و تربیت هنری صورت نگرفته است و صرفاً موضوعاتی نسبتاً نزدیک در این حوزه انجام شده از جمله اینکه: زارعی (۱۴۰۲)، عطائی دیزجی (۱۴۰۱)، بلخاری قهی (۱۴۰۱)، فتاحی اردکانی (۱۴۰۱)، موسوی نسب (۱۴۰۱)، صفری گراپلی (۱۴۰۱)، مولوی (۱۴۰۱)، علوی پور (۱۴۰۰)، طباطبایی حصنی (۱۴۰۰)، یوسف زاده چوسری (۱۳۹۷)، کاسه گر محمدی (۱۳۹۴) و واحدی فرد (۱۳۹۴) به تاثیر مولفه‌ها و جلوه‌ها زیبایی‌شناسانه فرهنگ زاینده‌ی عاشورا و نقش آن در هنر زیبایی‌شناسی و تربیت هنری دختران مقطع متوسطه دوم شهرستان بوشهر اذعان نموده‌اند. در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش می‌بایست بیان نمود که در این بین حادثه عاشورا بعنوان یک حادثه مهم تاریخی؛ تقابل دو فرهنگ الهی و جاهلی است که یک سوی آن همه زیبایی‌ها، مانند غیرت، شجاعت، ایثار، آزادی و بصیرت، و در سوی دیگر همه زشتی‌ها، مانند ستم و دنیاطلبی نمود پیدا می‌کند. حماسه عاشورا سرشار از زیبایی‌هاست و جلوه‌گر انسان‌های متعالی و آوردگاه درس‌های فراوان برای مفاهیم عمیق انسانی. حماسه عاشورا، هم از زیبایی‌ها مایه گرفت و هم با زیبایی‌ها تداوم یافت (مطهری، ۱۳۸۵: ۲۱).

از آنجا که حماسه عاشورا از منظر زیباشناسانه کمتر مورد توجه قرار گرفته است در این پژوهش به بررسی مؤلفه‌های زیباشناسانه نهضت زاینده عاشورا و نقش آن در تربیت هنری و زیباشناسانه دختران مقطع متوسط دوم شهرستان بوشهر پرداخته شده است و محقق با تکیه بر متون روایی و اسناد و کتب تاریخی مرتبط با مکتب جاودانه‌ی عاشورا در پی پاسخ به این محور تاریخی می‌باشد. از طرفی مؤلفه‌های زیباشناسانه در نهضت زاینده‌ی عاشورا دارای تنوع و تعدد می‌باشند و لذا با

1- Artistic education

2- Havsman

3- Gartson

4- Chapman

توجه به تحقیقات و پیشینه های قبلی از بین تمامی مؤلفه های زیباشناسانه در نهضت زاینده ی عاشورا با راهنمایی استاد راهنما ۸ مولفه زیبایی محبت و مهربانی، زیبایی صبر و شکیبایی، زیبایی حریت و آزادگی، زیبایی ادب، زیبایی مرام و مردانگی، زیبایی ایثار و زیبایی وفا و دلدادگی و زیبایی رضا انتخاب گردید که مورد سنجش و واکاوی قرار می گیرد. در همین راستا سؤال اصلی در این تحقیق به این صورت مطرح است که آیا مؤلفه های زیبایی شناسانه نهضت زاینده ی عاشورا، نقش اثر گذاری در هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری دختران مقطع متوسط شهرستان بوشهر دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر جمع آوری داده ها توصیفی از نوع پیمایشی بوده است. جامعه ی آماری این پژوهش شامل ۳۵۰۸ نفر از دختران مقطع متوسطه دوم شهرستان بوشهر در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. در این تحقیق با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه کوکران با حجم جامعه آماری ۳۵۰۸ نفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد با احتمال خطای ۵ درصد، حجم نمونه برابر ۳۴۶ نفر محاسبه شد. برای انتخاب نمونه، روش های مختلفی وجود دارد، که در این تحقیق با توجه به وسعت و پراکندگی جامعه آماری از روش نمونه گیری خوشه ای استفاده شده است. بدین صورت که از بین ۲۴ مدرسه دخترانه مقطع متوسطه دوم شهرستان بوشهر تعداد ۴ مدرسه انتخاب و پس از توضیحات کامل پرسشنامه ها توسط آنها پاسخ داده شد. پرسشنامه استفاده شده از ۳ قسمت تشکیل شده است:

۱) پرسشنامه محقق ساخته مولفه های زیبایی شناسانه فرهنگ زاینده عاشورا: پرسشنامه محقق ساخته مولفه های زیبایی شناسانه فرهنگ زاینده عاشورا دارای ۴۰ سوال و در طیف پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم ۱ تا کاملاً موافقم ۵ تشکیل شده است که توسط دانش آموزان پاسخ داده شد. این پرسشنامه دارای ۸ مولفه (محبت و مهربانی سوال های ۱ تا ۵، صبر و شکیبایی سوال های ۶ تا ۱۰، حریت و آزادگی سوال های ۱۱ تا ۱۵، زیبایی ادب سوال های ۱۶ تا ۲۰، زیبایی مرام و مردانگی سوال های ۲۱ تا ۲۵، ایثار سوال های ۲۶ تا ۳۰، وفا و دلدادگی سوال های ۳۱ تا ۳۵ و رضا و رضایت مندی سوال های ۳۶ تا ۴۰) می باشد. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه توسط استاد محترم راهنما مورد تایید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که نتایج آن برای کل پرسشنامه ۰/۸۶ بدست آمد.

۲) پرسشنامه محقق ساخته هنر زیبایی شناسی: جهت سنجش هنر زیبایی شناسی از پرسشنامه مشتمل بر ۱۰ سوال و در طیف پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم ۱ تا کاملاً موافقم ۵ تشکیل شده است که توسط دانش آموزان پاسخ داده شد. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه توسط استاد محترم راهنما مورد تایید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که نتایج آن برای کل پرسشنامه ۰/۸۵ بدست آمد.

۳) پرسشنامه محقق ساخته تربیت هنری: جهت سنجش تربیت هنری از پرسشنامه مشتمل بر ۱۰ سوال و در طیف پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم ۱ تا کاملاً موافقم ۵ تشکیل شده است که توسط دانش آموزان پاسخ داده شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که نتایج آن برای کل پرسشنامه ۰/۸۳ بدست آمد.

یافته ها

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۱ به بحث و بررسی پیرامون نرمال بودن داده ها و در ادامه در جداول ۲ تا ۴ به تحلیل فرضیه های پژوهش پرداخته شد.

جدول ۱ نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنف برای فرض توزیع نرمال

متغیرها	آماره	سطح معناداری
فرهنگ زاینده عاشورا مولفه های زیبایی شناسانه	۰/۰۸۵	۰/۱۳
هنر زیبایی شناسی	۰/۰۶۳	۰/۱۴
تربیت هنری	۰/۰۷۴	۰/۰۲۶

نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنف در جدول ۱ نشان داد که سطح معناداری برای متغیرهای مولفه‌های زیبایی‌شناسانه فرهنگ زاینده عاشورا، هنر زیبایی شناسی و تربیت هنری بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین آماره کولموگروف- اسمیرنف در خصوص متغیرها در سطح ۰/۰۵ خطا معنی دار نبوده و بر این اساس توزیع متغیرها نرمال می باشد.

جدول ۲ خلاصه مدل تاثیر مؤلفه‌های زیبایی شناسانه نهضت زاینده‌ی عاشورا بر هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری

خطای برآورد	R^2 تنظیم شده	R^2	R
۰/۹۳۳	۰/۴۵۵	۰/۴۷۱	۰/۶۸۶

جدول ۳ نتایج تحلیل واریانس تاثیر مؤلفه‌های زیبایی شناسانه نهضت زاینده‌ی عاشورا بر هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری

مدل	مجموع مربعات	df	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۲۰۳/۹۲	۸	۲۵/۴۹		
باقیمانده	۲۲۹/۳۹	۲۹۸	۰/۸۷۲	۲۹/۲۲	۰/۰۰۰۱
کل	۴۳۳/۳۲	۳۰۶	-		

نتایج رگرسیون چندمتغیری بین مؤلفه‌های زیبایی شناسانه نهضت زاینده‌ی عاشورا و هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری مندرج در جداول فوق نشان می دهد که مؤلفه‌های زیبایی شناسانه نهضت زاینده‌ی عاشورا بر هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری $F=29/22$ در سطح $(P<0/0001)$ تاثیر معناداری دارند. با توجه به مقدار $R^2=0/471$ نیز می توان گفت که مؤلفه‌های زیبایی شناسانه نهضت زاینده‌ی عاشورا با هم ۴۷/۱ درصد از واریانس هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری را در دختران توضیح می دهند.

جدول ۴ ضرایب رگرسیون استاندارد شده و استاندارد نشده

سطح معنی داری	t	ضریب استاندارد نشده		مدل	
		ضریب استاندارد شده Beta	خطای استاندارد B		
۰/۰۰۲	۳/۱۷	-	۲/۳	۷/۳۱	مقدار ثابت
۰/۰۰۳	۳/۰۴	۰/۲۸۲	۰/۰۹	۰/۲۷۳	محبت و مهربانی
۰/۰۴۵	۲/۶۵	۰/۱۶۲	۰/۰۳۵	۰/۱۲	صبر و شکیبایی
۰/۰۰۰۱	۴/۵۹	۰/۲۹۳	۰/۰۳۲	۰/۱۴۵	حریت و آزادگی
۰/۰۰۰۱	۳/۷۴	۰/۱۴۵	۰/۰۲۷	۰/۱	ادب
۰/۰۰۲	۳/۰۹	۰/۲۲۷	۰/۰۱۸	۰/۰۵۵	مرام و مردانگی
۰/۰۰۰۱	۸/۸۵	۰/۵۰۱	۰/۰۲۳	۰/۲	ایثار
۰/۰۰۵	۱/۹۶	۰/۲۴۱	۰/۰۳۶	۰/۰۷۳	وفا و دلدادگی
۰/۰۰۰۱	۴/۳۵	۰/۲۵۸	۰/۰۳۵	۰/۱۵۱	رضا و رضایت مندی

داده های جدول فوق نشان می دهد که هر یک از مؤلفه های زیبایی شناسانه نهضت زاینده ی عاشورا یعنی محبت و مهربانی، صبر و شکیبایی، حریت و آزادگی، ادب، مرام و مردانگی، ایثار، وفا و دلدادگی و رضا و رضایت مندی بر هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری دارای اثر مثبت و معنی داری در سطح ($P < 0.05$) می باشند. بنابراین با توجه به مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (بتا) می توان گفت که هر یک از مؤلفه های زیبایی شناسانه نهضت زاینده ی عاشورا یعنی ایثار، حریت و آزادگی، محبت و مهربانی، رضا و رضایت مندی، وفا و دلدادگی، مرام و مردانگی، صبر و شکیبایی و ادب بهترین پیش بینی کننده متغیر وابسته (ملاک) یعنی هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری دختران محسوب می شود.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به دنبال بررسی مولفه ها و جلوه های زیبایی شناسانه فرهنگ زاینده ی عاشورا و نقش آن در هنر زیبایی شناسی و تربیت هنری دختران مقطع متوسطه دوم شهرستان بوشهر انجام شده است. نتایج نشان داد که هر یک از مؤلفه های زیبایی شناسانه نهضت زاینده ی عاشورا یعنی ایثار، حریت و آزادگی، محبت و مهربانی، رضا و رضایت مندی، وفا و دلدادگی، مرام و مردانگی، صبر و شکیبایی و ادب بهترین پیش بینی کننده متغیر وابسته یعنی هنر زیبایی شناسانه و تربیت هنری دختران محسوب می شوند. مشابه با این یافته ها در تحقیقات زارعی (۱۴۰۲)، عطائی دیزجی (۱۴۰۱)، بلخاری قهی (۱۴۰۱)، فتاحی اردکانی (۱۴۰۱)، موسوی نسب (۱۴۰۱)، صفری گرایلی (۱۴۰۱)، مولوی (۱۴۰۱)، علوی پور (۱۴۰۰)، طباطبایی حسنی (۱۴۰۰)، یوسف زاده چوسری (۱۳۹۷)، کاسه گر محمدی (۱۳۹۴) و واحدی فرد (۱۳۹۴) به دست آمده است. بررسی و تبیین فرضیه تحقیق نشان داد که انسان صاحب خرد و معرفت و عشق مانند امام حسین (ع)، در هر شرایطی زیبایی خود را متجلی می سازد، ولو اینکه دیگران بخواهند زیبا آفرینی آنها را مخدوش نمایند و یا از بین ببرند. حماسه عاشورا را می توان رویارویی انسان با شیطان تفسیر کرد، انسانهایی که اعمال آنها از قدرت ایمان و جهان بینی آنان نشأت می گرفت و شهادت اسارت که نتیجه قطعی آن بود جز حلاوت، زیبایی و جلوه های شورانگیز عشق و عرفان چیز دیگری به همراه نداشت. از سویی هنر زیبایی شناسی شامل عناصر و درون مایه های زیبا و جذابی مانند اخلاص، بصیرت، شجاعت، عقلانیت، عشق، ایثار، ستم ستیزی، اصلاح طلبی و خیرخواهی در نهضت امام حسین (ع)، آن را به بزرگ ترین رویداد هنری تاریخ تبدیل ساخت و مگر نه آن است که هنر راستین و اصیل را که در حماسه عاشورا به صورت رفتار و ویژگی هایی برآمده از عقلانیت محض و عشق صرف تجلی نمود باید در قابلیت آن در ایجاد دگرگونی معنوی در ذهن و روان انسان ها و جهت دهی درست به اندیشه های آنان و نیز در برانگیختن آدمیان و رهانیدن آنها از ورطه سستی و رخوت و کوتاهی جویا شد و اینکه هر اثر هنری که فاقد امور یاد شده باشد یا در حقیقت اثر هنری نیست یا اثر هنری درخور توجه نمی باشد. از سویی نقش زیبایی ها در جاودانگی عاشورا آشکار است و چنین فهمیده می شود که حادثه خونین عاشورا، جاودانگی خود را وامدار ارائه زیباترین شکل ممکن آن، از سوی سیدالشهدا و یاران اوست. وجود عناصر و درون مایه ی زیبا و جذابی مانند اخلاص، بصیرت، شجاعت، عقلانیت، عشق، ایثار، ستم ستیزی، اصلاح طلبی و خیرخواهی در نهضت امام حسین (ع) آن را به بزرگ ترین رویداد هنری تاریخ تبدیل ساخت و مگر نه آن است که هنر راستین و اصیل را که در حماسه عاشورا به صورت رفتار و ویژگی ها برآمده از عقلانیت محض و عشق صرف تجلی نمود، باید در قابلیت آن در ایجاد دگرگونی معنوی در ذهن و روان انسان ها و جهت دهی درست به اندیشه های آنان و نیز در برانگیختن آدمیان و رهانیدن آنها از ورطه سستی و رخوت و کوتاهی جویا شد و این که هر اثر هنری که فاقد امور یاد شده باشد یا در حقیقت اثر هنری نسبت به اثر هنری در خور توجه نمی باشد. از طرفی یادگیری زیباشناسانه، به معنی پیوند زدن اندیشه و احساس است. از طریق هنر، افکار و احساسات ابراز می شوند. هنر حائز اهمیت است، چون راه ژرف اندیشی و فهم عمیق را هموار می سازد. همه ی افراد نمی توانند هنرمندان بزرگی شوند اما می توانند حس زیبایی شناسی را در خود پرورش دهند و ارزش هنر را بدانند. معلمان به شیوه های گوناگون می توانند در یادگیرندگان حسن زیبایی شناسی را پردازند. همه ی

دانش آموزان باید زبان هنر را بیاموزند تا به زندگی شان معنا دهد. انتظار بر آن است که دانش آموزان بتوانند تجارب انسانی را به بیان هنری تبدیل کنند. از محصول هنری خود و دیگران به منظور ساخت معنا بهره جویند و دریافت آگاهانه از هنرها را پی ریزی کنند. آموزش زیباشناختی در کنار پرورش ادراک و حساسیت هنر، به پرورش برخی ویژگی های شخصیتی معینی، نظیر خلاقیت، اعتماد به نفس، تخیل، پشتکار و روح نقاد می پردازد. هنرهای زیبا فرآیند یادگیری را ارتقا می دهند. دستگاه هایی که هنر پرورش می دهند شامل دستگاه های درهم تنیده حسی، عاطفی، شناختی، احساسی و توانایی های حرکتی می شوند. در واقع این نیروهای محرک های همه ی یادگیری ها هستند. این بدان معنا نیست که نمی توان بدون هنر یاد گرفت چرا که بسیاری بدون هنر یاد می گیرند، اما به کمک هنر می توان یادگیری را معنا بخشید و پر ثمر جلوه داد.

در بحث پیشنهادات پژوهش می بایست بیان نمود که فضای تربیتی و محیط خانه و مدرسه در تربیت کودکان اثر می گذارد، گفت: باید محیط خانه را برای این ایام آماده کنیم. اگر از کودکانمان نظر بخواهیم که کتیبه یا پرچم را کجا نصب کنیم و با این کار احترام گذاشتن به این ایام را به کودکان آموزش می دهیم. از سویی واقعه عاشورا یکی از راه هایی است که با مطالعه دقیق آن و شور و هیجانی که در ایام محرم هر عاشق دلباخته امام حسین (ع) به آن می رسد می توان به معرفت وفا و دلدادگی رسید که یکی از اهداف اصلی قیام عاشورا است.

References

- Amini, Mohammad, (2014), Art education in the field of education, first edition, Ayij Publications [In Persian].
- Akbari Malestani, Mohammad Ali, (2023), educational effects of the Ashura uprising, Sokhn Saba quarterly [In Persian].
- Atai Dizji, Samira, (2022), Analysis of the educational methods of Imam Hussein (a.s.) in the Great Journey to Karbala, 10th Scientific Research Conference on Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Damages of Iran, Tehran.
- Alavipour, Hossein, (2022), the position of Ashura movement in promoting the culture of sacrifice and martyrdom, the first national conference to promote the culture of sacrifice and martyrdom, Shiraz [In Persian].
- Balkhari Qahi, Marzieh., Shahroudi, Mohammad Reza., Safahian, Mohammad, (2022), methods of social education in the hadiths of Imam Hussain (a.s.) in Sunni sources: a case study of enjoining good and forbidding evil [In Persian].
- Fatahi Ardakani, Hossein, (2022), explaining the components of Ashura culture, the first national conference of sacrifice, resistance, jihad and martyrdom, Ardabil.
- Kase Garhamadi, Shoaib., Hashemi, Sidiosif., Qasimabadi, Mahmoud, (2014), Examining the Ashura movement and its lessons, national scientific research conference on Hosseini's ethics and manners, Taibad [In Persian].
- Kiyomurthi, Gholamali, (2017)., Getting to know the role of art in promoting the educational activities of schools, Tehran: School Publications [In Persian].
- Molavi, Morteza, (2022), Analysis of the teachings and messages of the Ashura movement, the first national conference of sacrifice, resistance, jihad and martyrdom, Ardabil.
- Motahari, Morteza, (1994), Education in Islam; Sadra Publishing House, Tehran [In Persian].

- Motahari, Morteza, (2002), Hosseini's Epic, Sadra Publications Institute, first volume[In Persian].
- Mousavi Nesab, Seyyed Ali, (2022), Ashura Culture, Second National Conference on Law, Jurisprudence and Culture, Shiraz[In Persian].
- Nawab Safavi, Mina and colleagues, (2013), Art lesson guide. Tehran: Department of Printing and Distribution of Textbooks[In Persian].
- Safari Graili, Mehdi, Maleki, Hassan, Rashti, Alireza, Hossein, (2022), promoting the culture of sacrifice and martyrdom with an approach to religious teachings and using the epic of Ashura, the first national conference to promote the culture of sacrifice and martyrdom, Shiraz[In Persian].
- Tabatabaei Hosni, Maryam Al-Sadat, (2021), Ashura Lessons and Insights: An introduction to the implications of the Ashura event in spreading the culture of jihad and resistance, a practical conference on the 14 strategic policies of education and research in the cities of Tehran province, Tehran[In Persian].
- Vahidifard, Mohammad Sadiq., Baghdari, Sidmjid, Miri, Mohammad, (2014), Hosseini's education of human dignity in the Islamic thought and life of Imam Hossein (a.s.), National scientific research conference on the knowledge of Hosseini's ethics and manners, Taibad[In Persian].
- Yusufzadeh Chausri, Mohammad Reza, Shah Moradi, Morteza, (2017), teachings and implications of the Ashura movement for political education[In Persian].

